

СЕКЦІЯ 1. Місце соціальної педагогіки та соціальної роботи в сучасному освітньому просторі.

Соломія Гринчук,

*здобувач першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти, спеціальність 231 Соціальна робота,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка*

Науковий керівник: Людмила Петришин,

*доктор педагогічних наук, професор
професор кафедри соціальної роботи
та менеджменту соціокультурної діяльності,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка*

КРЕАТИВНІСТЬ У РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА ТА ПЕДАГОГА

Постановка проблеми. Сучасні реалії соціально-економічного розвитку України, а також глобалізаційні процеси висувають нові вимоги до суспільства, зокрема до системи освіти та підготовки спеціалістів. Зростання потреби в покращенні якості життя населення, скорочення безробіття, підвищення платоспроможності та соціальної стабільності вимагають наявності кваліфікованих фахівців з високим рівнем професійної підготовки. Це особливо актуально в умовах інформатизації суспільства, коли швидкі технологічні зміни впливають на всі аспекти життя, зокрема на соціальні, економічні та політичні сфери.

Кризові явища в економіці та суспільстві створюють додаткові загрози для стабільності, що ускладнює сприйняття реальності населенням та підвищує рівень соціальної напруги. У такому контексті особливого значення набуває професійна компетентність фахівців, особливо у соціальній сфері, оскільки саме вони відповідають за підтримку найбільш вразливих верств населення та сприяння подоланню соціальних проблем. Професійно підготовлені спеціалісти здатні забезпечити ефективне надання послуг, сприяти стабільності та розвитку суспільства, що зумовлює нагальну потребу у підвищенні якості професійної освіти.

Виклад основного питання. У сучасних умовах система професійної освіти повинна орієнтуватися на творчий підхід до навчання, що сприяє формуванню креативної особистості, здатної до інновацій у професійній діяльності. Це передбачає впровадження креативних методів і педагогічних технологій, спрямованих на розвиток творчих навичок у студентів. Одним із завдань сучасної системи освіти є підготовка конкурентоспроможних фахівців, які можуть впроваджувати нові ідеї та рішення у своїй професійній сфері.

Професійна компетентність є ключовим поняттям як у соціальній роботі/педагогіці, так і в освіті, адже вона визначає здатність фахівця адекватно реагувати на сучасні виклики і ефективно виконувати свої професійні обов'язки. Компетентність не є лише сукупністю знань і навичок, вона включає також особистісні якості, що дозволяють фахівцям діяти впевнено, гуманно та відповідально. У соціальній сфері особливо важливо розвивати такі якості, як емпатія, доброта, відкритість до людей та здатність проникати у світ клієнта. Тут поєднання професійних і особистісних рис на основі загальнолюдських цінностей є необхідним для забезпечення ефективної допомоги та підтримки [5; 3].

В освіті професійна компетентність базується на компетентнісному підході, що акцентує увагу на формуванні ключових компетенцій, які дозволяють спеціалістам не лише здобувати знання, але й адаптувати їх до змін, що постійно відбуваються у суспільстві. Професійна компетентність має практичний характер і проявляється в здатності фахівців приймати відповідальні рішення на основі оцінки ситуації та власних можливостей [3].

Окрім технічних знань і навичок, важливою складовою компетентності є креативність, яка виконує важливі функції в регуляції взаємин з клієнтами, студентами та колегами. Успішна діяльність у соціальній сфері та освіті залежить від здатності фахівців підтримувати високий рівень креативного прийняття рішень, що сприяє активній професійній діяльності, а також підвищує ефективність вирішення професійних завдань [2].

У процесі професійної діяльності соціального працівника/педагога важливу роль відіграє креативність, як здатність продукувати нові ідеї, адже професійні компетентності також не можуть існувати ізольовано від умов, у яких вони реалізуються, так як вони є інтегративною характеристикою, що включає когнітивні, мотиваційні, соціальні та поведінкові аспекти, які формуються та розвиваються в процесі професійної діяльності., на основі здійснення креативного вирішення професійних питань. Однією з основних особливостей професійної компетентності є її орієнтація на майбутнє, що передбачає здатність фахівця до самостійного навчання, постійного розвитку та адаптації до нових вимог. Компетентність тісно пов'язана з поняттям «зрілість», яке охоплює не тільки професійний, але й особистісний розвиток, включаючи моральні, емоційні, інтелектуальні та соціальні компоненти [1].

Система підготовки майбутніх фахівців у соціальній сфері будується на педагогічних закономірностях і спрямована на створення оптимальних умов для ефективної професійної підготовки. Одним із ключових аспектів є забезпечення єдності теоретичної та практичної підготовки майбутніх соціальних працівників/педагогів, що дозволяє здобувачам засвоювати не лише знання, але й застосовувати їх у реальних умовах професійної діяльності, використовуючи креативне мислення, адже система освіти повинна сприяти формуванню професійно-

ціннісного ставлення до нових видів діяльності, підтримувати розвиток креативності та здатності до прийняття інноваційних рішень [2]. Для ефективної організації педагогічного процесу, орієнтованого на формування креативності, необхідно переосмислити зміст професійної підготовки соціальних працівників/педагогів, змінити підходи до організації навчання та вдосконалити науково-методичне забезпечення. Важливо створити навчальні комплекси, такі як «креативна педагогіка», «креативна діяльність соціального працівника/педагога», «техніки креативної діяльності фахівців соціальної сфери», які відповідатимуть потребам сучасної освіти та сприятимуть ефективній професійній діяльності молодих фахівців соціальної сфери. Це дозволить підготувати фахівців, які здатні не лише адаптуватися до сучасних викликів, але й комплексно діяти та активно впливати на розвиток суспільства.

Висновки. Професійна компетентність є ключовим фактором успіху як у соціальній сфері, так і в освіті. Вона включає когнітивні, мотиваційні, етичні та соціальні компоненти, що забезпечують здатність фахівців адаптуватися до змін у суспільстві та ефективно виконувати професійні завдання. Формування професійної компетентності є важливим завданням сучасної системи освіти, яка повинна готувати фахівців до роботи в умовах постійних змін і викликів.

Для підготовки таких фахівців система освіти повинна впроваджувати нові педагогічні підходи, спрямовані на розвиток творчих і дослідницьких навичок у здобувачів, здатність креативно мислити та діяти у процесі прийняття професійних рішень. Це дозволить формувати конкурентоспроможних фахівців, які здатні впроваджувати креативні та інноваційні рішення в своїй професійній діяльності та ефективно реагувати на виклики сучасного світу.

Список використаних джерел:

1. Петришин Л. Й. Технологічний аспект формування креативності фахівців соціальної сфери у контексті фахової підготовки. Педагогічні технології в сучасних наукових дослідженнях: досвід та інновації. Колективна монографія. Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». Старобільськ: ДЗ ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2017. С. 53-98.
2. Петришин Л. Й. Формування креативності майбутніх соціальних педагогів у навчально-виховному процесі вишу. URL: <https://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/NN27/15.pdf> (дата звернення: 20.10.24).
3. Садовська Е., Ярошенко А. Формування професійної компетентності соціального працівника в умовах вищого навчального закладу. URL: https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/23427/1/Sadovska%20E._Yaroshenko%20A.pdf (дата звернення: 20.10.24).
4. Соціальна робота і соціальна освіта в умовах сьогодення: проблеми та перспективи розвитку: колективна монографія / С. Калаур, Н. Олексюк, Г. Олійник, Л. Петришин та ін.; за ред. О. Сороки, Г. Лещук. Тернопіль: Осадца Ю.В., 2023. 288 с.

5. Ященко Е. Сутність професійної компетентності соціального працівника і професійна культура особистості. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/43182/1/%D0%AF%D1%89%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf> (дата звернення: 20.10.24).

Оксана Жизномірська,
кандидат психологічних наук,
доцент кафедри педагогіки і психології та інклюзивної освіти,
Тернопільський обласний комунальний
інститут післядипломної педагогічної освіти

Марія Корман,
кандидат історичних наук,
доцент кафедри педагогіки і психології та інклюзивної освіти,
Тернопільський обласний комунальний
інститут післядипломної педагогічної освіти

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку нашої країни, постає питання освіти соціального спрямування соціальної роботи, служби на різних рівнях управління. Один із аспектів соціальної педагогіки полягає у дослідженні соціально-педагогічної місії освітніх закладів як провідних інститутів соціального виховання. В сучасних умовах ці заклади не можуть функціонувати самостійно через вплив політико-економічних, соціально-культурних та інших чинників, що характеризує їх як установи, що формують, розвивають та соціалізують особистість у сучасному суспільстві.

Виклад основного матеріалу дослідження. Соціально-педагогічна діяльність в системі освіти України визначається рядом нормативно-правових актів, що включають Конституцію України, основні закони про освіту (зокрема «Про дошкільну освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про позашкільну освіту», «Про професійно-технічну освіту», «Про вищу освіту»), акти Верховної Ради України, акти Президента України, Кабінету Міністрів України, а також нормативні документи від Міністерства освіти і науки України [2]. До цього ж ряду документів належить Положення про психологічну службу у системі освіти України, яке було введене наказом МОН України від 22 травня 2018 року № 509 і детально характеризує діяльність соціальних педагогів [3]. Ці документи визначають мету, структуру, організацію управління, основні завдання, принципи, функції і зміст діяльності соціальних педагогів. Вони спрямовані на вивчення психофізичного розвитку здобувачів освіти, мотивації їхньої поведінки та